

Vår kulturelle vandringstav

”Verdensborger i 2000 år”.
”- å gå med vennskapstanker”

Opplegg til pilegrimsvandring for skolene i Hamar bispedømme
i forbindelse med 100-årsmarkeringen for unionsoppløsningen i 1905.

Vår kulturelle vandringsstav

”Verdensborger i 2000 år”.

”- å gå med vennskapstanker”

Opplegg til pilegrimsvandring for skolene i Hamar bispedømme i forbindelse med 100-årsmarkeringen for unionsoppløsningen i 1905.

Oppleggets innhold:

- hver skole får utdelt en egen vandrings – og pilegrimsstav
- tips og ideer til forberedelse/gjennomføring av : ”Vår kulturelle vandringsstav – Verdensborger i 2000 år”
- innhold på 8 stasjoner med forskjellige temaer
- opplegg for avslutning i kirkerommet
- 8 stasjonsmarkeringer i regnbuens farger
- en oppblåsbar globus til hver skole, samt flagglenke
- pilegrimsbok (mal) for kopiering til elevene
- Kopieringsoriginaler av sanger og tekst som skal leses på hver stasjon
- Vedlagt materiale fra rikspolitisk senter på Eidsvoll
- hefte + video av undervisningsopplegg for fase 3

Innholdet er tilpasset L-97 med henvisninger til stoff i læreverker for fagene KRL, samfunnsfag og norsk for 1-7 trinn i grunnskolen.

Fasene for ”Vår kulturelle vandringsstav”:

- Fase 1: Forberedelse i klassene våren 2005
- Fase 2: Vandring til kirken 10.juni 2005 – ”Vår kulturelle vandringsstav - Verdensborger i 2000 år”
- Fase 3: ”Gå for fred – Når vennskap blir vennskapshandlinger” – høsten 2005.
Dette er et forslag til videreføring høsten 2005. Som Verdensborger kaster vi blikket utover til situasjonen på Haiti / Den dominikanske republikk. Se eget vedlegg.

Bakgrunn for ”Vår kulturelle vandringsstav – Verdensborger i 2000 år”:

Markeringen i 2005 av den fredelige unionsoppløsningen mellom Sverige og Norge i 1905, gir oss en anledning til å se på individet og fellesskapet i et historisk perspektiv. Den landsomfattende ”Hundreårsmarkeringen Norge 2005” har valgt temaet ”Verdensborger i 100 år”. Vi ønsker å trekke linjene enda lenger tilbake og vi kaller derfor vandringen: ”Verdensborger i 2000 år”. Vandringen har 8 stasjoner: Start, År 0, År 1030, År 1500, År 1814, År 1905, År 1948 og År 1989 og avsluttes i kirken. Det dvelles ved hendelser som har vært viktige for utviklingen av enkeltmenneskets plass i det menneskelige fellesskap.

Hovedvisjoner:

- å se den enkeltes og fellesskapets liv som en vandring i historien hvor enkeltmennesket og samfunnet aldri blir ferdig, men er i stadig utvikling og bevegelse
- å øke respekten for individets verdighet og frihet og ansvar for fellesskapet

- å lære om røttene for fremveksten av demokratiet i vårt land og hva som har formet det gjennom tidene
- utvikle en større bevissthet om egen kulturarv og dens røtter og utfordringer i et flerkulturelt samfunn
- forstå at vi må arbeide med lovene våre og holdningene våre for å bygge samfunnets fellesskap stadig bedre

Oppfostringen skal se mennesket som et moralsk vesen, med ansvar for egne valg og handlinger, og med evnen til å søke det som er sant og rett.. Oppfostringen må begrunne samfunnets idealer og verdier, slik at de blir en virksom kraft i folkets liv. Den må gi livstro og alvor som kan bære gjennom de tilbakeslag, kriser og konflikter som livet gir. Og den må gi raushet ved feilslag slik at en blir tatt på alvor når en mislykkes, og kan tilgis og reise seg”
(Fra Læreplanverket om "Det meningsøkende menneske")

Vandringsdag fredag 10.juni 2005:

Bakgrunnen for valg av dag for en skolevandring har sin bakgrunn i den historiske situasjonen i 1905. Den 11.juni 1905 ble Stortingets vedtak om unionsoppløsningen den 7.juni kunngjort for det norske folk i kirkene landet over.

Det kan være inspirerende å vite at akkurat denne dagen er det mange skoler i bispedømmet som vandrer. **Selvsagt kan vandringsdagen gjennomføres en annen dag på våren – eller høsten - om det er mer hensiktsmessig for skolen.** Skolene vil også få tilsendt stoff fra Utdanningsdirektoratet om 1905-2005. "Den kulturelle vandringsstav" er et supplement til dette og en god måte å samle ulike innfallsvinkler på.

Forberedelse og gjennomføring:

"Vår kulturelle vandringsstav – Verdensborger i 2000 år" er lagt opp som en mal som kan tilpasses de ulike klassetrinn og lærebøker som kan benyttes tverrfaglig, bl.a. i KRL-, samfunnsfag og norsk. Ut fra skolens størrelse og ulike virksomhetsplaner, kan enten hele skolen eller enkeltklasser gå inn i dette opplegget. Likeså kan man velge om man vil bruke hele vandringsopplegget eller deler av det. For de yngste elevene kan stasjonene 1, 2, 7 og 8 brukes og lage en hel vandring ut fra dem. Forberedelsen av vandringsdagen bør skje klassevis av lærer, eventuelt i samarbeid med prest. Vi oppfordrer lærere til å merke seg henvisningene til stoff i lærebøkene så tidlig som mulig, slik at noe lærestoff evt. kan utsettes til perioden vandringsdagen skal finne sted. Vi har konsentrert henvisningene om stoff i læreverk for fagene KRL, samfunnsfag og norsk. Vi har benyttet læreverket "Fortell meg mer" i faget KRL, læreverkene "Midgard" og "Terella" i faget samfunnsfag, og "Leseboka" for grunnskolen i norskfaget. Se henvisninger til lærestoff etter hver stasjon. Det er selvsagt mulig å lage dette til et enda bredere tverrfaglig prosjekt, der for eksempel også fagene Kunst og Håndverk og Musikk kan inngå som en helhet. Vandringsdagen ender i et kirkerom, der vi bl.a. tenner lys for temaene ved stasjonene. Dette forberedes av presten i samarbeid med skolen. Det er ikke ment at dette skal være en ordinær gudstjeneste, men en stund for ettertanke, stillhet og lystning.

"Barnas håpstanke"

Under forberedelsen til vandringsdagen kan man klassevis la barna formulere "Barnas håpstanke" – om hvordan barna vil uttrykke sine håp om verden slik at den blir et godt sted å være for alle. Dette kan gjøres i stikkords form eller som et lite brev og som igjen kan brukes i den gudstjenestelige handlingen i kirken ved vandringsdagens slutt. Benytt eventuelt vedlagte kopioriginal til pilegrimssboka. "Barnas håpstanke" kan sees som evt. videreføring av en tradisjon i kirken som kalles Biskopens hyrdebrev når biskopene skal meddele noe viktig. Da kommer det "ovenfra" til menighetene. Med "Barnas håpstanke" understrekes at viktig budskap til verden i dag også må komme fra barna. **Biskop Rosemarie Köhn håper at skolene kan sende inn "Barnas håpstanke" til henne så de kan formidles videre i ulike sammenhenger.** Sendes Hamar Biskop, postboks 172, 3202 Hamar. Merk. "Barnas håpstanke"

VANDRINGEN "Vår kulturelle vandringsstav – "Verdensborger i 2000 år"

Praktiske avgjørelser og "vandringsutstyr":

- **Vandringsvei** – Der hvor det finnes merkede pilegrimsveier kan det være naturlig at man bruker disse. Ellers brukes en praktisk veitrasé hvor det kan gis ro når man stanser ved stasjonene underveis. Det kan være at det også lokalt er steder som det er naturlig å legge noen av stasjonene til.
- **Lengde:** Lengden er litt avhengig av klassetrinnene, men det er viktig at det er noe avstand mellom stasjonene slik at man får opplevelsen av å ha vandret et stykke.
- **Stasjonsmarkeringer:** Det er laget stasjonsmarkeringer med årstallet som stasjonen. Disse ligger i heftet og kan taes herfra (m/plastomslag til utebruk). Disse skal også brukes i kirken, så de må tas med dit dersom ikke skolen har laget et dobbelt sett.
- **Vandringsstav:** Alle skoler får overbrakt en vandringsstav som brukes under vandringen og i kirken under gudstjenesten. Denne er en gave til hver skole fra Hamar bispedømme, og er ment å kunne brukes også ved senere pilegrimsvandringer. Staven er produsert av Hestnes trappefabrikk, Espå
- **Startstedet:** Dette velges ut fra lokale forhold og de forutsetninger som er nevnt ovenfor.
- **Stasjonsmarkører / fortellere :** Har man mulighet for det, kan det tenkes at en / flere står på en eller flere stasjoner og forteller/dramatiserer.
- **Vandringsbok:** Hver elev lager sin vandringsbok som kan brukes i forberedelse, under vandringen og til etterarbeidet. Vedlagt dette opplegget ligger en mal til en slik bok. Den kan kopieres til elevene som den foreligger, slik at elevene fyller den ut på vandringen. De som i løpet av våren lager sitt eget papir i K&H kan evt. benytte det. Boken blir et minne fra vandringen, og kan evt tas frem igjen ved repetering av viktig verdstoff fra stasjonene.
- **"Pilegrimspass" – potetrykk:** De elevene som har trykk på planen i K&H kan evt. lage potetrykk til pilegrimspass. Det kan lages forskjellige til hver stasjon, slik at alle elevene som går kan få trykk i pilegrimsboka ved hver stasjon.
- **Delebrød** forslag til heimkunnskapsoppgave til stasjon 3: Delebrød kan lages av vanlig hvetedeig. Man triller en bolle som legges i midten og rundt den legges ring på ring av boller til man får brødet så stort man vil. Det må være så mange brød at alle får sin "del".

Før start:

- *Viktig å redegjøre for vandringen og dagen. Her vil det bli lokale variasjoner om lengde og andre forhold.*
- *Materiellet er lagt opp slik at det som er i uthevet skrift i farget boks under hver stasjon skal leses av lederen av vandringen/læreren.*
- *"Utropene" til slutt på hver stasjon initieres av leder for vandringen. Lederen sier utropet en gang og så gjentas det av alle. Utropene er tenkt å samle innholdet på hver stasjon og samtidig uttrykke en utvikling av individet forstått i forhold til fellesskapet i den kulturtradisjon vi tilhører og stadig er med å utvikle videre.*
- *I vandringen kan man velge en gjennomgangssang som brukes mellom noen av stasjonene, f.eks "Vennskapstanker".*

1

1. STASJON : "Jeg - født inn i et fellesskap"

Fokus: "Jeg er unik og du er unik"

Bakgrunn/forberedelse:

Ved starten av vandringen skal hver enkelt elev "samle seg", og gis opplevelse av at de er viktige som de enestående mennesker de er, og at alle er del av et fellesskap.

Alle mennesker har en start i livet på en bestemt dag og et bestemt sted.

Som ledd i forberedelsen kan hver elev få i oppgave å lære sitt fødselsnummer

(11 siffer). De som vil kan skrive det i Pilegrimsboka, sammen med stedet de er født.

I forberedelsen kan det her fokuseres på hvordan mennesker opp gjennom tidene har registrert beboere i et land gjennom folketellinger, om hvem som har blitt regnet med og hvem som ikke har det osv. Her kan redegjøres for hvordan reglene er i vårt land i dag.

I FN's Barnekonvensjon § 7 er registrering av barn en av de rettighetene som nevnes.

Forslag til utdyping i lærebøker:

Småskoletrinnet:

Fortell meg mer 3 s. 20-25

Fortell meg mer 4 s. 130, s. 132

Mellomtrinnet:

Fortell meg mer 5 s. 40-44

Fortell meg mer 7 s.18-19

Midgard 7 s. 86-93

Vandringsleder under vandringen:

Navnet mitt, fødselsdatoen og fødselsnummeret forteller at jeg er født og at det finnes bare en av meg. Navnet og fødselsnummeret står i folkeregisteret i kommunen hvor jeg bor og forteller at du og jeg er del av et fellesskap.

I tillegg har jeg et synlig merke på kroppen min på at jeg er unik:

På fingertuppene finnes et mønster som er unikt for hvert menneske. Du er unik. Jeg er unik.

Se på pekefingeren din – løft den inntil pekefingeren til den du står nærmest og hils hverandre på den måten. I en fingertupphilsen møter et unikt menneske et annet unikt menneske.

Handling: To og to går rundt med finger mot finger. Vi er forskjellige, men skal kjenne at vi hører sammen med andre mennesker.

Vandringsstaven løftes:

Leder: Jeg er jeg og du er du – sammen er vi VI!

Alle: Jeg er jeg og du er du – sammen er vi VI!

Ingen er barn av sin tid, alle er vi barn av de 1000 år
Rolf Jacobsen

2.

År 0

2. STASJON : År 0 – Jesus blir født – Vår tidsregnings begynnelse

Fokus: "Alle mennesker er likeverdige søsken"

Bakgrunn/forberedelse:

Vår tidsregning har sitt utgangspunkt i Jesu fødsel i år 0. Ikke bare fikk vi en ny tidsregning, men også et nytt syn på enkeltmenneskets verd og verdighet og dets plass i fellesskapet og samfunnet. To bibeltekster sier det slik:

- " Her er ikke jøde eller greker, slave eller fri, mann og kvinne. Dere er alle én, i Kristus Jesus" (Apostelen Paulus i Galaterbrevet).
- " Den som gjør seg selv liten som dette barnet, han er den største i himmelriket." (Evangelisten Matteus kap. 18)

I forberedelsen til denne stasjon kan man, ut fra klassesertrinnet, se på kristendommens syn på mennesket i møte med verden omkring.

Forslag til utdyping i lærebøker:

Småskoletrinnet

Fortell meg mer 2 s. 60

Mellomtrinnet:

Fortell meg mer 5 s. 85-93

Leseboka for grunnskolen 5 s 34-42 + s 28 diktet "syskna mine".

Vandringsleder under vandringen:

Vi har alle et år som er vårt fødselsår. Vi regner årene etter Jesu fødsel. Da Jesus ble født var det også slik at folk ble registrert gjennom folketellinger. "Det skjedde i de dager at det gikk ut et bud fra keiser Augustus om at hele verden skulle innskrives i manntall". Slik begynner juleevangeliet og dermed fortellingen om Jesus. Men "hele verden" var ikke hele verden. Folketellingen gjaldt bare de voksne. Barn ble ikke regnet med før de var 12 år. Mange voksne var heller ikke fullverdige borgere i samfunnet.

Da Jesus vokste opp fant han seg ikke i det. De utstøtte i samfunnet, kvinner og barn, løftet han fram og plasserte i midten der hvor de store, sterke og viktige var.

En gang disiplene diskuterte hvem som var den største blant dem, tok Jesus et lite barn og satte det i mellom dem og sa at den minste er egentlig den største. Og han ble streng når noen gjorde noe vondt mot de minste.

Hva het den bønne Jesus lærte til alle ? Fader vår.

Når Jesus lar alle si "vår far" til Gud – så vil det si at alle mennesker er søsken. Ingen som levde før eller samtidig med Jesus hadde tenkt slik. Plutselig fikk alle mennesker den samme verdi – de var jo i slekt – hørte sammen. Ingen var mer viktig enn andre – ingen hadde rett til å behandle andre dårlig.

Handling: Dette likeverdige "søskenforholdet" kan synliggjøres ved at alle tar hverandres hender og stiller seg i ring. Det kan synges: "Vi tar hverandres hender" . Se kopioriginal.

Vandringsstaven løftes:

Leder: Noen kan si: Jeg har søsken - Alle kan si: Vi ER søsken

Alle : Noen kan si: Jeg har søsken - Alle kan si: Vi ER søsken

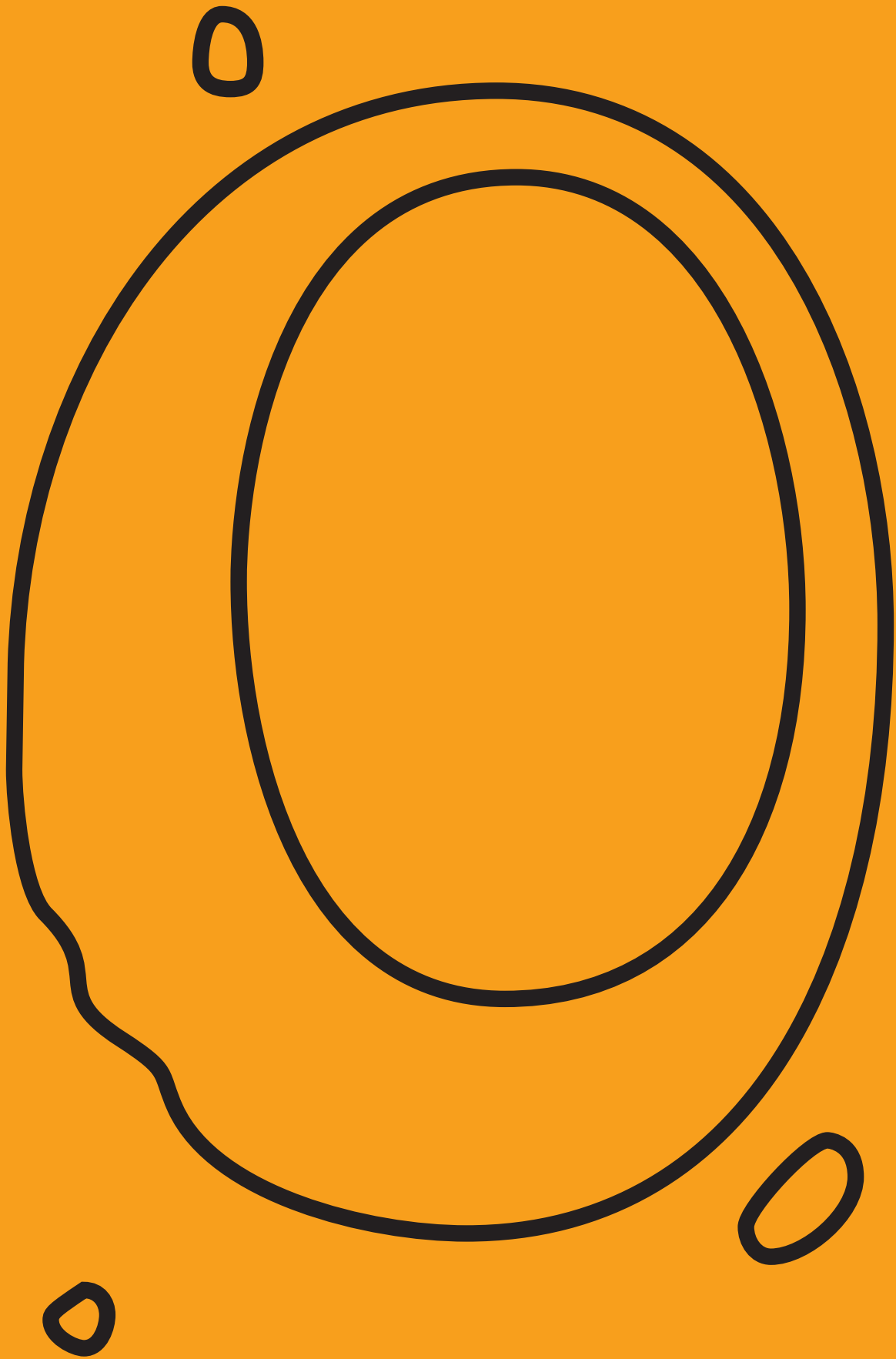
Bare den som vandrer, finner nye veier
Norsk ordtak

3

År 1030

3. STASJON: År 1030

– Kristendommen innføres i Norge

Fokus : "Alle mennesker er EN familie og vi skal lære å behandle hverandre som det.

Bakgrunn/forberedelse:

Fra år 1030 regner vi med at kristendommen var innført i Norge. Olav den hellige var med å lage nye lover i landet. Der sto det at slaver skulle frigis og syke og gamle skulle få omsorg. Tidligere hadde man bare ansvar for de som hørte til sin egen familie og slekt, men nå skulle man lære at alle mennesker hører sammen i en stor familie på jorden. Vi skulle ikke bare tenke på om vår egen familie hadde det bra, men vi skulle ha omsorg for alle mennesker.

I hver klasse kan dette temaet utdypes og dermed forberede stasjonen under vandringen.

Forslag til utdyping i lærebøker:

Småskoletrinnet:

Fortell meg mer 3 s.124-125

Mellomtrinnet:

Fortell meg mer 6 s.159-171

Om St. Hallvard se også Julie. W. Eckhoff: "Helgener gjennom tidene" s. 92 ff.

Vandringsleder under vandringen:

Fra den tiden kristendommen kom til landet vårt finnes det en fortelling om en gutt som het Hallvard. I mange hundre år har den fortalt oss at selv om vi hører til ulike familier så skal vi behandle alle som om vi er i familie med dem:

"To menn var for nesten 1000 år siden ute og rodde på Drammensfjorden. Plutselig fikk de øye på en mann som lå og fløt i vannet. De trakk ham opp i båten. Da så de at en rund kvernstein var bundet til halsen hans. "Men det er jo Hallvard Vebjørnsson, sønn av en rik storbonde og en slektning av Olav den hellige!" sa de.

Hva hadde hendt?

Jo, en vårdag skulle Hallvard ro over fjorden. Da kom en trellekvinne styrtende ut av skogen og noen store, voksne menn fulgte etter henne. "Ta meg med!" ropte hun. "De sier at jeg har stjålet, og nå vil de drepe meg!"

De rike brydde seg ikke om fattige trellekvinner, men Hallvard skjønnte hun var uskyldig og forsvarte henne. En av mennene grep da buen sin, skjøt tre piler mot Hallvard og drepte ham. Dette måtte ingen få vite. Derfor bandt de en kvernstein rundt halsen hans og senket ham i fjorden. Men liket fløt opp igjen! Det måtte være et tegn fra Gud om at Hallvard var en hellig mann, mente folk.

Siden har man ikke kunnet glemme Hallvard for at han ville forsvare trellekvinnen selv om han var storbondesønn. Han ble helgen for Oslo og Østlandet. De tenkte at han gjorde jo det Jesus sa om å ta vare på de minste og svakeste.

For vi skal ikke undertrykke hverandre, men løfte hverandre opp.

Handling: Vandrerne deler "delebrød", et brød som brytes.

Vandringsstaven løftes:

Leder: Noen kan si: Jeg har en familie - Alle kan si: Vi er EN familie

Alle : Noen kan si: Jeg har en familie - Alle kan si: Vi er EN familie

Hvis du vil komme noen vei, så gå noen vei
Sam Rayburn

År 1500

4. STASJON : År 1500 – Et nytt verdensbilde.

Fokus: Nytt verdensbilde: Verden er en klode i et stort univers hvor sola er sentrum og hvor hvert menneskes evner og muligheter igjen kommer i fokus.

Bakgrunn/forberedelse:

Vi har valgt år 1500 som et påminnelsesår for viktige endringer i oppfattelsen av enkeltmennesket og fellesskapet. Middelalderen hadde utviklet seg til et samfunn hvor enkeltmennesket druknet i kollektivet. Mange opplevde at Kongen og kirken hadde hånd om alt og det enkelte menneskes behov og rettigheter ikke alltid ble ivaretatt. Kirken hadde på mange områder kommet på avveier. Det oppsto en ny forståelse for enkeltmenneskets verd, dets evner og muligheter. På denne tiden ble humanismen videreutviklet. Mange begynte på nytt å kjempe for det enkelte menneske og talte myndighetene rett i mot.

Samtidig brøt et nytt verdensbilde frem. Tidligere tenkte man at jorda var sentrum i universet. Ut fra studier kjempet flere (Copernicus, Bruno og Galilei) fram forståelsen for at det er jorda som går rundt sola og at universet er uendelig stort. Som enkeltmennesker må vi alle finne vår plass i et stort kosmos.

Denne tiden var viktig for utviklingen av den franske revolusjons idealer som igjen ble viktige i forberedelsen av Grunnloven vår i 1814.

Forslag til utdyping i lærebøker:

Mellomtrinnet:

Fortell meg mer 5 s.152-165 / Læreveiledningen s. 93-95

Midgard 7 s. 62-69 og s.80-85

Leseboka for grunnskolen 7 s 32-33 + s 12

Leseboka for grunnskolen 6 s 145 +

Vandringsleder under vandringen:

Omkring år 1500 opplevde mange mennesker i landet vårt at Kongen og kirken bestemte over mange ting. Men Kongen og kirken glemte ofte det som var viktig og godt for vanlige mennesker, for barn og de svakeste i samfunnet. Det enkelte menneskes behov og rettigheter ble ikke alltid ivaretatt. Mange begynte på nytt å kjempe for det enkelte menneske og talte myndighetene rett i mot.

Før hadde man trodd at jorda var flat og at den var et sentrum som alt i universet kretset rundt. Men på denne tiden levde det en mann som het Galileo Galilei som hadde funnet ut at jorda var rund og går rundt sola, og at universet er uendelig stort. Sammen med noen andre forsøkte han å få alle til å godta det. Det var et helt nytt bilde av hvordan universet er og hvem vi er: Vi er små, men viktige deler og har vår plass i et kjempestort kosmos.

Handling: En oppblåsbar globe blåses opp og bares med videre.

Vandringsstaven løftes:

Leder : Noen sier: Jeg eier verden - Alle kan si: Vi deler EN verden

Alle : Noen sier: Jeg eier verden - Alle kan si: Vi deler EN verden

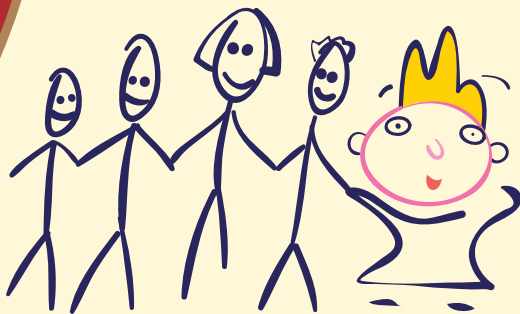
"Du vet hvor du skal, men ikke hvor veien går"
(Stein Ove Berg)

5

- frihet -
- likhet -
- broskap -

Hurra Norge

År 1814

5.STASJON: År 1814

– Norge får egen grunnlov

Fokus : ”Alle hører til i et land”

Bakgrunn/forberedelse:

Til utdyping henvises til vedlagt materiale fra Rikspolitisk senter på Eidsvoll

I mai 2005 åpnes et helt nytt museum for demokratiets historie i vårt land tilrettelagt for barn og unge. Vedlagt stoff er knyttet til dette.

Samtidig vedlegges teksten til ”Ja, vi elsker” – 8 vers. Mye historiekunnskap er å hente fra nasjonalsangen vår.

Forslag til utdyping i lærebøker:

Småskoletrinnet:

Tuba Luba lesebok 2 s 69-75

Tuba Luba lesehefte 2 s 75

Leseboka for grunnskolen bind 2 s 104-107

Leseboka for grunnskolen bind 4 s 134-135

Mellomtrinnet:

Terella 5 s102-

Leseboka for grunnskolen 6 s 132-143

Vandringsleder under vandringen:

17.mai 1814 fikk vi egen grunnlov. Før det hadde vi dansk konge, og dansk lov hadde vært lov i Norge i 400 år. I den nye Grunnloven heter det at alle som bor i landet skal leve i frihet, likhet og brorskap – dvs at alle skal leve i fellesskap og med ansvar for hverandre hvor alle skal kalles søstre og brødre – som i den første kristne tid.

Selv om vi fikk Grunnloven i 1814, så var den ikke ferdig. Stortinget måtte stadig arbeide med den for at den skulle gjelde for alle i landet. I sin iver etter å lage og formulere verdier og normer for et fritt Norge, kan vi i ettertid se at det var ikke likhet og frihet for alle i 1814. Mennesker med en annen religion, bl.a jødene fikk ikke lov til å bo i landet. Det gikk 40 år før uretten mot jødene ble rettet opp i Grunnloven, ikke minst takket være dikterpresten Henrik Wergeland.

Fortsatt må vi arbeide med lovene våre. Vi har fått lover for at vi skal ta vare på hverandre. Når vi ser at de ikke tar vare på alle, må vi forandre på lovene, eller lage nye, slik at det som var målet med grunnloven skal bli virkelighet.

Handling: Fra stasjonen bæres det norske flagget – eventuelt sammen med flagg fra de land som elever ved skolen kommer fra

Vandringsstaven løftes:

Leder : Noen kan si: Jeg bor i et godt land. – Alle kan si: Vi skal bygge landet sammen!

Alle: Noen kan si: Jeg bor i et godt land. – Alle kan si: Vi skal bygge landet sammen!

"Vi er et folk på vandring"
(Britt g. Hallqvist)

6

År 1905

6. STASJON: År 1905 – Norge blir selvstendig nasjon

Fokus : "Vår mulighet til å være venner"

Bakgrunn/forberedelse:

"Grunnfortellingen" fra 1905 om den fredelige overenskomsten mellom Sverige og Norge danner grunnlaget for denne stasjonen.

Det vil bli utsendt materiale fra Utdanningsdirektoratet i forbindelse med 1905 markeringen.

Se også www.nb.no/baser/1905/ og www.skolenettet.no/union05

Forslag til utdyping i lærebøker:

Småskoletrinnet:

Fortell meg mer 4 s.154

Mellomtrinnet:

Terella 5 s 166-177

Terella 6 s 110-121 s 96-101

Vandringsleder under vandringen:

Selv om vi fikk egen grunnlov for landet vårt 17.mai 1814, var vi likevel ikke ennå et helt selvstendig land. Vi var i union med Sverige. Det betyr at vi hadde felles konge, og Sverige hadde kontroll over forholdet vårt til alle andre land.

I 1905 sa Norge i fra at de ville ha egen konge og at landet ville ha en egen stemme i verden ved å ha egen utenriksstjeneste. Det skapte stor uenighet. Begge land begynte å forberede seg på krig. Men de snakket sammen i forhandlinger og unionsopløsningen skjedde fredelig 7.juni 1905.

Norge valgte Håkon 7 som sin konge.

På denne tiden fikk alle i Norge stemmerett. Det betyr at Norge styres demokratisk – av folket. Alles stemme teller når det skal bestemmes hvordan landet vårt skal være. Vi bruker stemmeretten i stedet for å slåss. Derfor er din stemme viktig. Du må bruke den.

Handling: "Fredshilsen": alle går rundt å hilser på flest mulig ved et fast og godt håndtrykk; Vår tradisjonelle måte å hilse på, å ta hverandre i hånden, er en gammel romersk skikk der man ville vise at man ikke hadde våpen i hånd".

Vandringsstaven løftes:

Leder : Noen sier: Du er ikke viktig! - Alle kan si: Jeg har en egen stemme!!

Alle : Noen sier: Du er ikke viktig! - Alle kan si: Jeg har en egen stemme!

Draumen rekk dit foten ikkje rekk

Olav H. Hauge

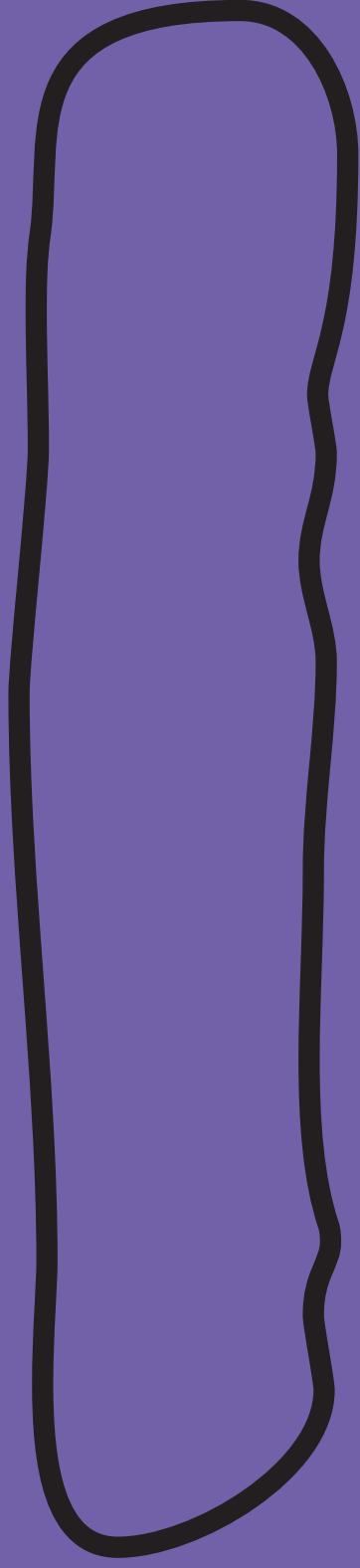

7

År 1948

oo

7. STASJON: År 1948

– FNs Menneskerettighetserklæring

Fokus : Vår mulighet til å være venner med alle

Bakgrunn/forberedelse:

Stasjon 7 skal markere at 1948 er året da FNs menneskerettighetserklæring ble undertegnet. Som FN-traktat er "Menneskerettighetene" juridiske rettigheter som forplikter alle land som skriver under på dem (ratifiserer traktaten), til å la dem gjelde som lov i staten. Det betyr blant annet at stater som har undertegnet, kan stilles folkerettslig til ansvar for brudd på menneskerettighetene. I ytterste konsekvens kan verdenssamfunnet bruke makt for å fjerne et slikt regime og føre lederne for retten slik vi blant annet har sett i det tidligere Jugoslavia.

Menneskerettighetene er allmenngyldige og universelle, de gjelder for alle samme hvor de bor og hva slags sosiale, politiske eller kulturelle forhold de lever under. Menneskerettigheten ble skrevet og vedtatt av FNs generalforsamling på bakgrunn av grusomhetene som skjedde under Den annen verdenskrig. (Historisk bakgrunn). Men som etiske retningslinjer har Menneskerettighetene gamle røtter og vi finner eksempler og tankegods fra mange tider og ulike religiøse og humanistiske tradisjoner.

I det gamle testamentet, den delen av Bibelen som både jøder, kristne og muslimer har felles, står det skrevet at mennesker er "skapt i Guds bilde" (1. Mosebok 1,27). Det betyr at menneskeheten har samme opprinnelse og er derfor likeverdige.

En kristen livsanskuelse finner mye tankegods som støtter opp under menneskerettighetene. Helt sentralt er kjærlighetsbudet, som Jesus sier til og med gjelder overfor våre fiender (Matteus kap 5,44) Islam har flere surer om fred og menneskeverd, f.eks "Sure 76, 8-9 "De gav mat til den fattige, den foreldreløse og fangen, selv om de trengte den. "Vi bispiser dere for Guds skyld, og vi ønsker verken gjengjeldelse eller takk fra dere"

Buddhismen har også i sine hellige skrifter mange tekster som støtter opp under menneskerettighetene, et eksempel fra "Mette sutta" "Ja, la oss utstråle til alle kanter en følelse av kjærlighet til hele verden, en kjærlighet uten stengsler uten uvilje, uten motvilje". Også andre religioner og livssyn har verdifulle tekster og tradisjoner som er viktige, og som i vår tid kan være med å begrunne menneskerettighetene i et flerkulturelt samfunn.

Forenklet kan vi si at i 1814 fikk vi vår egen grunnlov, og i 1948 fikk vi en "grunnlov" for alle land. Ved å være med i FN har landene gjort en avtale om at alle skal passe på hverandre så menneskerettighetene overholdes. Ved å være med i FN sier vi i Norge ja til at andre også passer på at vi holder menneskerettighetene.

Dessverre brytes de hver dag mange steder på jorden.

Forslag til utdyping i lærebøker:

Småskoletrinnet:

Fortell meg mer 2 s.36-39

Fortell meg mer 4 s.10-13 og s.164-165

Mellomtrinnet:

Fortell meg mer 5 s.45-49

Fortell meg mer s.56-60

Fortell meg mer 7 s.170-179

Terella 5 s 154-157

Terella 6 s 122-129

Midgard 6 s.36-49

Midgard 7 s.31-39

Se også www.fn-sambandet.no

Vandringsleder under vandringen:

Etter at Norge ble et eget land i 1905, har vi sett at vi var avhengige av alle land i verden for å skape fred og rettferdighet for alle.

Etter verdenskrigen 1940 – 45, hvor mange land kjempet mot hverandre, begynte noen å tenke at dette kan vi ikke gjøre mer og de grunnla DE FORENTE NASJONER, FN.

I dag er de fleste land med i FN.

FN har laget 30 regler om alle menneskers rett til å ha det godt.

Noen viktige regler er:

- *Alle mennesker er like verdifulle*
- *Alle har rett til beskyttelse og fred*
- *Alle har rett til hjem, arbeid og å gå på skole*

Ved å være med i FN sier vi ja til at andre også passer på at vi overholder menneskerettighetene. I 1814 fikk vi vår egen grunnlov, og i 1948 fikk vi en "grunnlov" for alle land. Dessverre brytes mange av disse reglene hver dag.

Handling: Flaggløken dras ut og holdes i en sirkel. Forslag til handling kan være at alle barna er et land i verden. De tar i ring og danser en ringdans.

Vandringsstaven løftes:

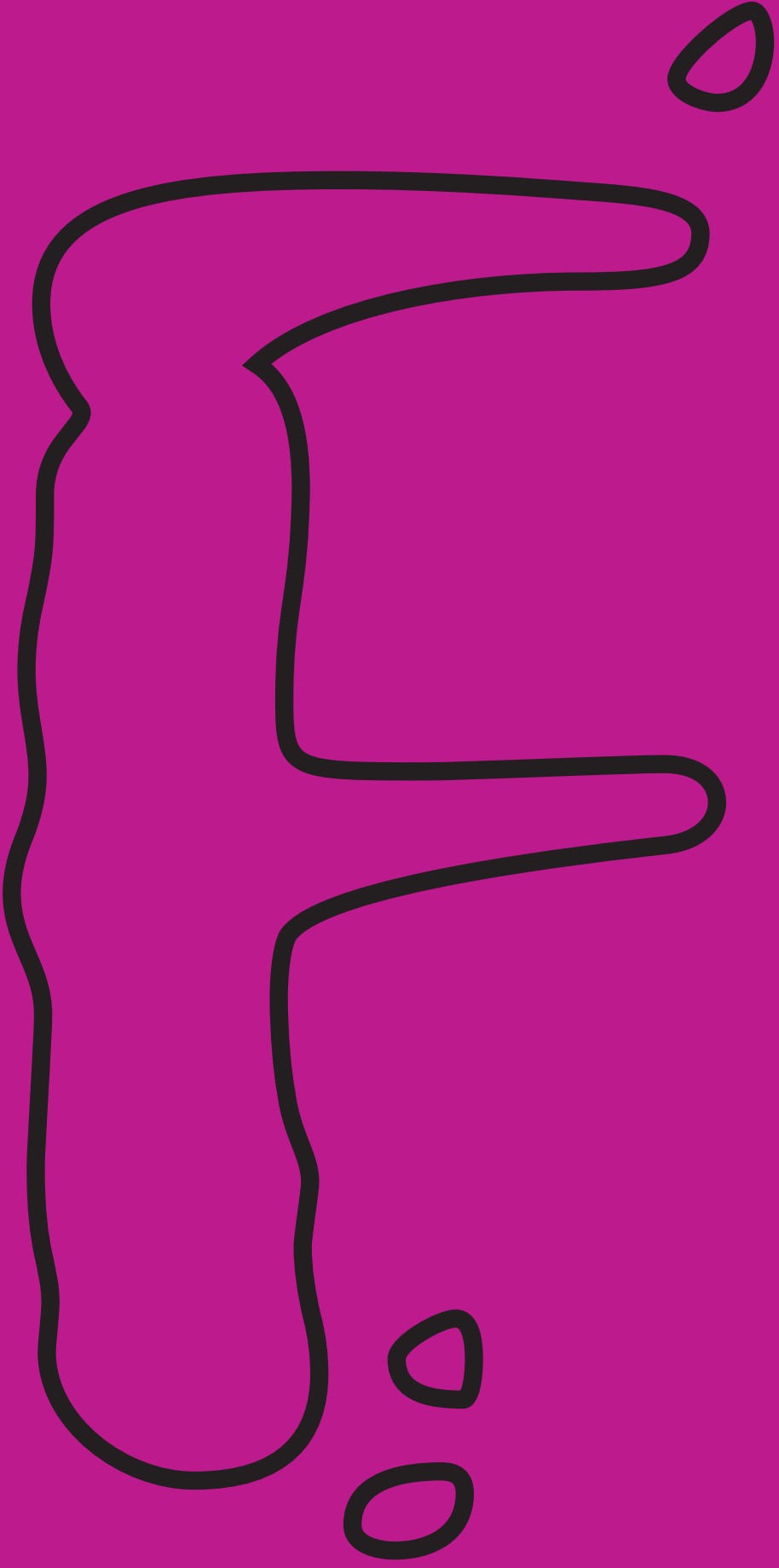
Leder: Noen sier : Du er urettferdig mot meg! Alle kan si: Vi vil være rettferdige mot alle!

Alle: Noen sier : Du er urettferdig mot meg! Alle kan si: Vi vil være rettferdige mot alle!

8

År 1989

8. STASJON: År 1989 – FNs Barnekonvensjon

Fokus : "Vår mulighet til å være venner med den som regnes som den minste og å se verden gjennom den minstes øyne"

Bakgrunn/forberedelse:

Stasjon 8 skal markere at 1989 var et merkeår for barns rettigheter. De som er minst bør ha den største og beste beskyttelse. Det har ikke vært en selvfølge opp gjennom historien! De minste - barna - har også det største og viktigste å bidra med. Men ofte blir de ikke hørt og verdsatt slik som de skulle. Barnekonvensjonen slår blant annet fast at alle barn har rett til nasjonalitet, et sted å bo, skolegang og helsetjenester. Etter hvert som barnet blir eldre har det rett til å si sin mening i saker som berører dem. Siden barn er forsvarsløse og avhengige av andre, trenger de omsorg og beskyttelse. Blant annet mot vold, barnarbeid, narkotika og seksuelt misbruk.

Barnekonvensjonen er en slags lov som sier hvordan et land skal behandle barna i landet, slik at de ikke blir mishandlet, utnyttet eller har det vondt. Alle barn i verden skal ha rett til å ha det godt!

Barnekonvensjonen ble vedtatt av FN i 1989, og ratifisert (godkjent) av Norge i 1991.

Barnekonvensjonen er den av menneskerettighetsavtalene som er undertegnet av flest land. I 2003 ble den inkorporert i norsk lov.

De fire viktigste hovedområdene er:

1. Barn har rett til liv og helse
2. Barn har rett til skolegang og utvikling
3. Barn har rett til omsorg og beskyttelse
4. Barn har rett til å delta og innflytelse

Rettigheter henger nøye sammen med plikter. Statene og individene plikter å gjøre seg kjent med konvensjonen og leve i forhold til den. "Den gyldne regel" er en fin huskeregel: Du skal gjøre mot andre som du vil at andre skal gjøre mot deg. Matteus ev. 7,12. Vi skal passe på at barn ikke blir diskriminert og har det vondt. Skjer det, er det vår plikt å si fra til landets myndigheter om at Barnekonvensjonen ikke overholdes. I Norge kan vi si ifra til Barneombudet som jobber med slike saker. Det er staten som har det øverste ansvar for at alle barn i landet har det godt.

Forslag til utdyping i lærebøker:

Småskoletrinnet:

Leseboka for grunnskolen bind 2 s 25

Fortell meg mer 3 s.25-28

Mellomtrinnet:

Fortell meg mer 5 s. 49-52

Terella 5 s 166-177

Terella 6 s102-109

Leseboka for grunnskolen 5 s 118-122

Midgard 7 s. 30

Se også www.fn-sambandet.no

Vandringsleder under vandringen:

Selv om vi fikk menneskerettighetene fra 1948 som gjelder alle, har barn krav på ekstra beskyttelse fordi de har rett til å være barn.

Barn rundt om i verden kan ikke ta vare på seg selv slik som voksne gjør.

FN vedtok i 1989 en egen erklæring som gjelder alle verdens barn.

Den sier at alle barn har rett til:

- *et godt liv*
- *skolegang*
- *omsorg og beskyttelse*
- *å delta og si sin mening*

Skal en lenke bli sterk må man ta hensyn til det svakeste leddet/ den som har minst makt : de aller yngste, de eldste, de med dårligst utdannelse, dårlig helse, lav inntekt osv.

I Bibelen står det at barna er et forbilde for de voksne. De må bli hørt og sett for at vi skal bygge et godt samfunn.

Handling: Man stiller opp etter alder og lar den aller yngste gå først til kirken og bærer den oppblåsbare globen.

Vandringsstaven løftes:

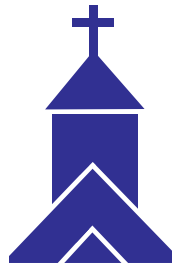
Leder: Noen sier: Du er bare et barn! - Alle kan si: Barn har rett til å bli hørt!!

Alle : Noen sier: Du er bare et barn! - Alle kan si: Barn har rett til å bli hørt!

Ved kirken:

- Når man kommer til kirken kan man gå en gang rundt kirken før man går inn i kirken. Å gå rundt kirken er en gammel tradisjon som også minner oss om at vi skal ha med oss "hele verden – i øst og sør og vest og nord" – når vi går inn i en kirke.

I kirken:

En lokal utfordring: Det vil være berikende om det i kirken er gjenstander, kunst eller lignende som kan knyttes til en eller flere av stasjonene.

Forslag til liturgi:

- **Inngang:** Stavbæreren går først inn, så globebærer, flaggbærere (det norske flagget og flagglenken) og evt. andre ting som skal brukes i gudstjenesten. Stavbærer og yngste barn blir stående i koret fram til lystenningen.
- **Sang:** "Mange barn rundt samme bord" / "Vi tar hverandres hender" / "Vennskapstanker"
- **Innledningsord v/prest eller vandringsleder:** Her kan sies noe om hvorfor vandringen ender i kirken. Bakgrunn er det som skjedde 7. juni 1905 da Norge ble en egen nasjon i verden – vi ble verdensborgere. Folk hadde ikke radio og TV den gangen. Det som folk trengte å vite, ble som regel lest opp i kirkene. Det skjedde også i 1905. Vandringen har hjulpet oss til å forstå at vi som nasjon i verden har en lang historie med oss før 1905, og at mange viktige ting også har skjedd etter 1905.

Ut fra at kirker fra gammelt av er orientert mot øst – dvs alteret ligger i øst og inngangen i vest – kan man si at en kirke er som stedets kompassnål. Kompasset bruker vi for å orientere oss. Under gudstjenesten skal vi sammen finne felles vei videre som mennesker som lever på samme klode.

- **Lystenning:** I sentrum i kirken står en lysglobe eller en annen type lystenningssted (evt. et keramikkfat med sand eller annet). Utropene som er fremsagt på hver stasjon, gjentaes av alle mens åtte elever tenner et lys etter hvert utrop og sier:
Vi tenner et lys for deg og meg og alle vi som er her
Vi tenner et lys for alle våre søsken i hele verden
Vi tenner et lys for familien vår og for at vi alle er i slekt
Vi tenner et lys for den store runde kloden som alle bor på og deler
Vi tenner et lys for landet vårt og det landet vi bor i
Vi tenner et lys for vår stemme i verden
Vi tenner et lys for alle som føler at noen er urettferdig mot dem
Vi tenner et lys for alle barn i verden
– og for at voksne skal se at barn har rett til å bli hørt!

Etter lystenningen stiller noen seg med flagglenken rundt lysgloben/lysstedet og man synger:

- **Sang:** "Barn av regnbuen"
- **Barnas håpstanker** – om hvordan barna håper at verden skal være for at den skal bli et godt sted å bo for alle. Leses høyt for alle i kirken av noen av elevene som har utarbeidet dem. Se "Barnas håpstanker" under forberedelse og gjennomføring.

Håpsbuen: Stasjonsmarkeringene løftes opp av elever så de danner rekkefølgen i **regnbuen**. Bokstavene på stasjonsmarkeringene danner ordet "roggbif" som hjelper oss å huske rekkefølgen av fargene i regnbuen. Disse bokstavene kan også hjelpe oss å huske mer:

R - rettferdighet
O – omsorg/omtanke
G – glede
G – globen/global
B – barn/barmhjertighet
I - interesse
F - fred

Deretter fokuseres på fortellingen om Noa, regnbuen og duen (1. Mosebok kap. 8-9), med vekt på håpet for menneskene og hele verden som fortellingen rommer.

- **Sang:** "Jeg folder mine hender små" / "Vi tar hverandres hender"
- **Fadervår / og eller bønn/håpstanker / stillhet**
- **Fredshilsen** (alle tar de som sitter rundt dem i hånden og sier "Gå i fred")
- **Velsignelsen**
- **Utgangssang** "Vennskapstanker"

FASE 3: høsten 2005

”Når vennskap blir vennskapshandlinger”

Bakgrunn – tidspunkt:

Fase 3 er et eget opplegg som skolene kan velge for å fortsette tematikken fra fase 1 og 2. Dette er forslag til et opplegg som tar utgangspunkt i ”grunnfortellingen” fra 1905 da to land som holdt på å gå i krig mot hverandre, men som gjennom forhandlinger i september 1905 fant fram til fredelige løsninger 23. september. Utfordringen som Norge og Sverige sto i den gangen gjentaes mellom ulike land i verden i dag. Fase 3 tar utgangspunkt i en lignende situasjon som to land står i dag slik det beskrives nedenfor.

Forslag til tidspunkt for denne fasen er uke 38 – en uke som arrangementsmessig og i media vil ha mye fokus på situasjonen i 1905.

Innhold:

”Når vennskap blir vennskapshandlinger”

Som Verdensborger kaster vi blikket utover til forholdet mellom landene Haiti og Den dominikanske republikk. Det freds- og forsoningsarbeid som Det norske utenriksdepartement og Kirkens Nødhjelp står sammen om der, har klare paralleller til forholdet mellom Norge og Sverige gjennom historien.

Unionen ble ikke formelt oppløst før ved Karlstadoverenskomsten 23. september 1905; det var først da Sverige og Norge ble enige om å skille lag etter fredelige forhandlinger. Det er ikke bare oppløsningen av unionen vi vil markere, men at den ble oppløst med fredelige midler og på en måte som har lagt grunnlag for vennskap og samarbeid mellom de to landene videre.

Norsk fredsarbeid mellom Haiti og Den dominikanske republikk

Vi foreslår at skolene markerer den fredelige oppløsningen av unionen i tidsrummet september oktober mellom minnedagen for Karlstadoverenskomsten 23. september og FN-dagen 24 oktober. Som en parallell til 1905 kan elevene lære mer om en dagsaktuell konflikt hvor Norge er bedt om å bistå med fredsmekling av FN og av landene som er involvert. Konflikten som i dag forsurer forholdet mellom Haiti og Den dominikanske republikk kan forklares med at dominikanerne har utnyttet haitianerne de siste hundre år. Haitianerne på sin side har vært i konflikter med sitt eget folk og naboene siden de ble uavhengige i 1804.

Norsk utenriktjeneste har godt ord på seg som fredsmegler mange steder i verden og har tillit i FN. Noe av styrken i fredsarbeidet til Utenriksdepartementet er at de samarbeider med frivillige organisasjoner med gode forbindelser inn i de landene de arbeider. Tillit bygger på at man bryr seg og støtter opp landene både materielt og sosialt. På Haiti og i Den dominikanske republikk har Kirkens Nødhjelp arbeidet selv, og gjennom lokale og internasjonale kirker i mange år.

Hamar bispedømme er en av flere eiere av Kirkens Nødhjelp og slik en del av prosessen.

Vi foreslår derfor som konkrete handlingsalternativ at elevene direkte kan bidra med støtte til de prosjekter som Kirkens Nødhjelp driver på Haiti og Den dominikanske republikk, for på den måten støtte opp om det freds- og forsoningsarbeid som drives av norske myndigheter og frivillige organisasjoner på stedet.

To handlingsalternativ:

A) **"Kunst for fred"** Tegne- og formingskonkurranse hvor elevene kan hente inspirasjon fra det rike kulturliv og kunsttradisjoner som finnes i den latin-amerikanske kulturen på Haiti og Den dominikanske republikk samtidig som de forankrer det i forholdet hos oss mellom Norge og Sverige i dag.

B) **"Gå for fred!"** Fredsmarsj med innlagt sponsorstøtte til prosjekter som støtter fredsarbeidet mellom Haiti og Den dominikanske republikk

Hver på sin måte gir disse to aktivitetene muligheter til at elevene selv kan støtte et konkret fredsarbeid og gjennom arbeidet med fredsmarsj og formingsaktiviteter, få empati og forståelse for at disse landene har rike kulturtradisjoner som kan berike verden. Skolen kan selvfølgelig velge ett eller kombinere begge alternativer.

A) "Kunst for fred"

Landene Haiti og Den dominikanske republikk på øya Hispaniola har rike kunst- og kulturtradisjoner som vekker beundring i hele verden. Selv om landene strever med fattigdom og uro, betyr det ikke at de mangler noe verdifullt de kan være stolte av. Undervisningsheftet *Fredsarbeid på Hispaniola* forteller litt om det. I prosjektbeskrivelsen for kunstprosjektet som kommer senere, blir det utfyllt ytterligere.

Formingskonkurranse om fred

Ideen er at elevene gjennom en formingskonkurranse kan få positiv identifikasjon med kulturen i de landene som er i konflikt. Fredsarbeid forutsetter empati og vi vil at elevene skal få oppleve det gjennom å arbeide med kunstprosjekt inspirert fra Haiti og Den dominikanske republikk.

Formingskonkurransen er et samarbeid mellom Hamar bispedømmeråd, Kirkens Nødhjelp og skolene. Det konkurreres klassevis i tre klasser, småskoletrinnet, mellomtrinnet og ungdomstrinnet. Klassene står relativt fritt til å velge form og innhold for hva som skal lages. Det kan lages individuelle eller ett samlet produkt, men det vil bli vurdert som en samlet helhet fra hver klasse. Det er altså ikke den enkelte elev som blir premiært, men klassen samlet. På samme måte som det i fredsarbeid er fellesskapet som er det viktige. Alle som deltar vil få diplom og det vil bli gitt premier til de beste bidragene i hver aldersklasse.

Tema for konkurransen er "Fred og et godt liv"

Vi ser for oss bidrag som er lokalt forankret, men inspirert av det fargerike og folkelige kunstuttrykket vi finner på Haiti og Den dominikanske republikk; men her gis det rom for alle typer uttrykk.

Elevene har i løpet av året 2005 møtt jubileumsmarkeringen av en fredlig løsning av en konflikt mellom to land. I sitt eget miljø møter de daglig konfliktsituasjoner som må løses. I møtet med kulturen fra landene på de karibiske øyer som Haiti og Den dominikanske republikk møter vi en livsgnist og livsvilje som samfunnene eier, men som politisk vanstyre ikke har gitt rom. Mye av kunsten viser

vanlige menneskers liv og hva deres drøm om det gode liv er og hva som er viktig i deres liv. Det er dette vi vil at elevene skal lage sine uttrykk for. Hva er lykke og godt liv for dem? Innsendte bidrag vil bli laget til en vandrestilling som vil vises både lokalt i Hedmark og Oppland og i Oslo. Blir utstillingen god nok kan den sendes til Haiti og Den dominikanske republikk som et element i det pågående fredsarbeidet. Det vil bli avgjort senere.

Hovedpremien vil være en kulturtur til Oslo som Kirkens Nødhjelps og Hamar bispedømmeråds gjester. Programmet vil bli lagt opp i samråd med klassene som vinner og gi rom for både glede og læring. På den måten kan klassene selv få oppleve kultur og fredsarbeid direkte.

B) "Gå for fred"

Elevene skal gå et antall runder i en fredsvandring til inntekt for prosjekter som Kirkens Nødhjelp driver på Haiti og Den dominikanske republikk. Det er gjennom utviklings- og menneskerettighetsprosjekter at det bygges tillit som den norske fredsmeglingen støtter seg på. På forhånd skal elevene ha skaffet en eller flere sponsorer som betaler et fast beløp for hver runde de går eller løper i løypa. Den trenger ikke være lang, ca en km. Det er antall runder de går på for eksempel en skoletime som gir uttelling. Aktiviteten er at elevene (og personalet) skal gå en fredsmarsj og ha skaffet seg en sponsor som kan premiere turen med en gave til prosjektet. Løypa tilpasses kapasiteten til elevene på hvert aldrestrinn.

En kan finne sponsorer hos foreldre, besteforeldre, slektinger og andre. Beløpet pr runde trenger ikke være stort, (tyve –tredve kroner?). I en normal løype for en skoletime vil en da klare fra tre til sju runder slik vi tenker oss det.

Vitsen er at hver elev skal ha skaffet seg en sponsor eller flere som garanterer for beløpet. Hver elev får et deltakerkort hvor de fører inn sponsorene og hvor mye de garanterer for pr runde i fredsløypa og hvor mange runder de har gått (Se vedlagt kopioriginal). Når marsjen er gjennomført må hver elev hente sine sponsorinntekter i hver sin merkede konvolutt som leveres på avtalt sted for samlet opptelling. Vår erfaring er at dette er en hyggelig og meningsfull aktivitet å knytte prosjektstøtten til. Den er enkel og ubyråkratisk å gjennomføre og hver enkelt elev får direkte oppleve at de arbeider meningsfullt med å støtte prosjektet.

Materiell:

Undervisningspakken "Fredsarbeid på Hispaniola" som består av

a) Dokumentarvideoen "Sukkerslavene" av tidligere NRK-korrespondent i Latin-Amerika, Erling Borgen

b) Tekstheftet "Uvenner, fiender, naboer" av Kjell Kvamme og Asle Kristiansen.

Sponsorkort til hver deltaker/ elev som deltar (kopioriginal).

Heftet "Jeg kan!" av Berit Molander, Dag Hoel

Forslag til sanger :

Vi tar hverandres hender

Tekst: Margareta Melin/ Liv Nordhaug
mel: L.A. Lundberg

Vi tar hverandres hender, og setter oss i ring.
Vi er en masse søsken, oss skiller ingenting.
For Gud er far til alle, og jorden er vårt sted.
Og alle verdens mennesker, de er vi venner med.

Vi tar hverandres hender, og setter oss i ring.
Vi er en masse søsken, oss skiller ingenting.
Takk gode Gud for jorden, og menneskene der.
Gjør en familie av oss, den stund vi lever her.

Vennskapstanker:

Gi meg hånden, la oss sammen
slå en ring omkring vår jord,
mens vi sender vennskapstanker
rundt til alle der de bor.
Vennskapstanker er så varme,
vennskapstanker skaper fred,
den som går med vennskapstanker
bærer gode gaver med
(se Vennskapshandlinger s.30)

Barn av regnbuen

En himmel full av stjerner.
Blått hav så langt du ser.
En jord der blomster gror.
Kan du ønske mer?
Sammen skal vi leve
hver søster og hver bror.
Små barn av regnbuen
og en frodig jord.
Noen tror det ikke nytter.
Andre kaster tiden bort med prat.
Noen tror at vi kan leve av
plast og syntetisk mat.
Og noen stjeler fra de unge
som blir sendt ut for å slåss.
Noen stjeler fra de mange
som kommer etter oss.
En himmel full av....
Men si det til alle barna!
Si det til hver far og mor:
Ennå har vi en sjanse
til å dele et håp og en jord.

En himmel full av....

Lillebjørn Nilsen

Jeg folder mine hender små

Jeg folder mine hender små
i takk og bønn til deg.
La alle barn i verden få
det like godt som jeg.

Vern alle med din sterke hånd
mot fattigdom og død,
og hjelp små barn i alle land
så ingen lider nød.

La ingen krig og sult og sott
få gjøre oss fortred.
la alle leve trygt og godt
i frihet og i fred.

Torbjørn Egner

Mange barn rundt samme bord

Mange barn rundt samme bord,
mange barn på samme jord,
det er vi, det er vi
morgendagens søsken.

Ref.:

Som søsken av jorden, Bror Sol, Søster Vind,
står du og jeg sammen med kinn i mot kinn.
Jeg tar dine hender som rekkes mot meg,
du ser mine øyne som smiler mot deg.

Mange øyne som kan se,
mange munnar som kan le,
det er vi, det er vi,
morgendagens søsken

Ref.;

Mange føtter som kan gå,
dit hvor hjelpen trenges nå.
Mange hjerter vendt mot dem
som har mistet sine hjem

Mange tunger som kan si
ord som gjør deg glad og fri,
det er vi, det er vi,
morgendagens søsken.

Ref.:

Eivind Skeie/Sigvald Tveit

Du er fantastisk!

(– se eget tekstvedlegg og CD “Kirkefest” , 350 barn “live” fra Maihaugssalen som ble sendt alle skoler i 2003).

Ta vare på livet, ta vare på jorda
ta vare på alt det som bor i deg
du har noe viktig å gi til de andre
noe viktig å slippe frem

ref
for har du tenkt på at bare du er du
det er fantastisk rett og slett
du er den eneste i verden som er deg
og bare jeg er meg

Se på hvert snøkorn som daler fra himlen
ned på din panne og ned på ditt kinn
hvert eneste ett er forskjellige
akkurat slik som jeg og du

En som jeg kjenner er tøff og kan klatre
av og til vil jeg og være som han
eller hun som kan tegne prinsesser og troll
får til alt det som jeg ikke kan

De voksne kan skryte av det de kan lage
datamaskiner, raketter og fly
men det flotteste kunstverk det er noe annet
den flotteste kunst det er

T/m: Marit Ihle

”Jordas politi” Sidsel Mørck leseboka for g.sk. 7
s 12

Dikt som kan brukes i forberedelsen av vandringen / i kirken:

Syskenringen

Ei natt då eg drøymde,
drøymde eg om eit band.
Eit band som gjekk over alle
grensor, og alle land.

Eg drømer mangt. Men undren
vart eg då et fekk sjå
at dette eg trudde var eit band
tok til å livna – og gå.

Då såg eg tusentals hender
hekta i hop til eit band
som gjekk over alle grensor land.
og gjekk gjennom alle land.

Det var både ung og gamal,
det var småborn med far og mor.
Dei laga så sterk ein syskenring
som rokk kring den heile jord.”

Jan Magnus Bruheim

Mauren

Liten?
Jeg?
Langt ifra.
Jeg er akkurat stor nok.
Fyller meg selv helt
på langs og på tvers
fra øverst til nederst.
Er du større enn deg selv
kanskje?

Inger Hagerup

Tung tids tale

Det heiter ikkje: eg - no lenger.
Heretter heiter det: vi.
Eig du lykka så er ho ikkje lenger
berre di
Alt det som bror din kan ta imot
av lykka di, må du gi.

Alt du kan løfte av børa til bror din,
må du ta på deg.
Det er mange ikring deg som frys,
ver du eit bål, strål varme frå deg!

Hender finn hender, herd stør herd,
barm slår varmt imot barm.
Det hjelper da litt, nokre få forfrosne,
at *du* er varm!

1945, Halldis Moren Vesaas (1907-1995)

Ja vi elsker

Ja vi elsker dette landet som det stiger frem
furet værbit over vannet med de tusen hjem –
Elsker, elsker det og tenker på vår far og mor
og den saganatt som senker drømme på vår jord
- 2 -

Dette landet Harald berget med sin kjempe rad.
Dette landet Håkon verget, medens Øivind kvad.
Olav på det land har malet korset med sitt blod,
fra dets høye Sverre talte Roma midt imot,
- 3 -

Bønder sine økser brynte hvor en hær drog frem.
Tordenskiold langs kysten lynte så den lystes hjem.
Kvinner selv sto opp og stredet som de vare menn.
Andre kunne bare grede, men det kom igjen,
- 4 -

Visstnok var vi ikke mange, men vi strakk dog til
da vi prøvdes noen gange og det sto på spill.
Ti vi heller landet brente enn det kom til fall.
Husker bare hva som hendte ned på Fredrikshald!
- 5 -

Hårde tider har vi døyet, ble til sist forstøtt.
Men i værste nød blåøyet frihet ble oss født.
Det ga faderkraft å bære hungersnød og krig
det gav døden selv sin ære og det ga forlik.
- 6 -

Fienden sitt våpen kastet opp visiret før.
Vi med undren mot ham hastet ti han var vår bror.
Drevne frem på stand av skammen drog vi søder på.
og nå står tre brødre sammen og skal sådan stå.
- 7 -

Norske mann i hus og hytte takk din store Gud!
Landet ville han beskytte skjønt det mørkt så ut.
Alt hva fedrene har kjempet mødrene har grett,
har den Herre stille lempet så vi vant vår rett.
- 8 -

Ja, vi elsker dette landet som det stiger frem,
furet værbit over vannet med de tusen hjem.
Og som fedres kamp har hevet det av nød til seir
også vi når det blir krevet for dets fred slår leir.

Hamar
Bispedømme

Utarbeidet i februar 2005 av:
Pilegrimsprest Arne Bakken og
undervisningsrådgiver Merete Huuse

Illustrasjoner: Baluba reklamebyrå, Stein Brohjem
Konsulenttjenester: lærere og prester
i Hamar bispedømme

KIRKENS NØDHJELP

Sammen for en rettferdig verden

Samarbeidspartner: Kirkens Nødhjelp
Fase 3: Kirkens Nødhjelp v/ Asle Kristiansen og Einar Tjelle

Ingen kopiering uten særskilt tillatelse.
Henvendelse Hamar bispedømme, telefon 62 55 03 50.